

SZÉKASZÓ

2009. március

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

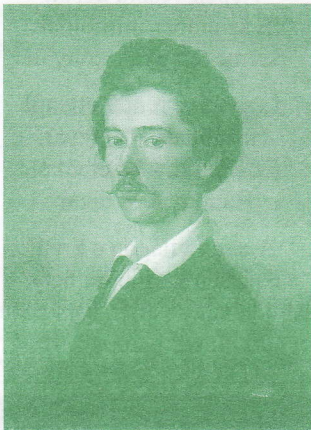

A MAGYAR SZABADSÁGHARCRA EMLÉKEZÜNK

A magyarság történetének egyik kiemelkedő mozzanatára, az immár több mint 160 évvel ezelőtti eseményekre, vagyis az 1848-1849-es szabadságharcra emlékezünk. Községünkben is –akárcsak az egész világon, ahol magyarok élnek- méltósággal és tisztelettel gondolunk azokra a hősökre, akik életüket kockáztatva álltak ki a zsarnokság ellen egy szebb és szabadabb jövő reményében. Kezdetben úgy tűnt, hogy álmaik valóra válnak, hisz egy rövid ideig sikerült kézbe venni az ország irányítását, de sajnos később az események másképp alakultak. Annak ellenére, hogy 1849 tavaszán a szabadságért küzdő csapatok még sikereket értek el a túlerőben levő osztrák és orosz seregek ellen, végül vereséget szenvedtek, vérbe fojtva ezzel a magyar szabadságért vívott küzdelmet. Több jeles személy életét vesztette, a politikusok és katonai vezetők közül pedig sokan külföldre menekültek és emigrációba kényszerültek, másokat bebörtönöztek, majd kivégeztek. Gondoljunk itt Petőfire, Vasvárirra, Kossuthra, Batthyányira, a 13 aradi vértanú tábornokra stb.

Íróink, művészeink is kiálltak a leverett szabadságharc ügye mellett, őrizték, és műveikben megörökítették emlékét. A teljesség igénye nélkül ezúttal mi is emlékezünk a szabadságharc három kiemelkedő személyiségére.

Németh Sz.

PETŐFI SÁNDOR

KOSSUTH LAJOS

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

A forradalmat megelőző időszakban a politikai küzdelem egyre jobban kiéleződött az országban. Így a haladásért folyó küzdelemben azok a fiatalok is bekapcsolódtak, akik az ország ügyét magukénak érezték. Ezek között volt és vezető szerepet játszott Pesten Petőfi Sándor és ifjú társai, akik élénk figyelemmel kísérték a politikai eseményeket, röpiratokat szövegeztek és terjesztettek, forradalmi verseket írtak.

A bécsi megmozdulások és forradalom hírére a fiatalok vezetésével –élükön Petőfivel- 1848 március 15-én kitört a pesti forradalom. Kinyomtatták a 12 pontból álló követeléseiket és Petőfi versét, a Nemzeti dalt. Ezt követően

A neve egy korszakot képez a magyar nemzet történetében, s alakja három különböző világitásban áll előttünk. Az elsőt az alkotmány újjáalakításáig keresztülvitt működése, a másodikat a kormányzása, a harmadikat az emigráció vezetése szolgáltatja.

Tevékenységét, mint hírlapíró kezdte. Politikai karrierje a pozsonyi országgyűlésen kezdődött, majd neve olyan nagyságok mellett vált ismerté, mint amilyen Kölcsey Ferenc, gróf Széchenyi István, báró Veselényi Miklós, Deák Ferenc, gróf Batthyány Lajos volt. Mint újságíró, szerkesztette az Országgyűlési Tudósításokat, a Törvényhatósági Tudósításokat, majd

A reformmozgalom elindítója főnemesi családból származott és a nemzet fellendítését tűzte ki célul. Nevéhez fűződik a Magyar Tudományos Akadémia megalapítása. Nem hanyagolta el az iparfejlesztést, szorgalmazta a vasútépítés megindítását, a Duna szabályozását, gőzhajózási társaságok alapítását, a hajógyár és kikötők létesítését. Ő kezdeményezte a Lánchíd építését, irányította az ott folyó munkát.

Széchenyit hazaszeretete sarkallta tettekre. Annak ellenére, hogy politikai nézetei nem egyeztek Kossuth álláspontjával, méltán nevezte őt Kossuth-, a legnagyobb magyar"-nak. A forradalom leverése utáni

(folytatás a 1. oldalról)

a Nemzeti Múzeum előtti téren az összegyűlt tömeg előtt az ifjú Jókai felolvasta a 12 pontot, felzendült a Nemzeti dal, majd a tömeg kiszabadította fogságából Táncsics Mihályt. Az ezek utáni eseményeket és a szabadságharc szomorú kimenetelét mindannyian ismerjük, nem kevésbé Petőfi forradalmi tevékenységét, a segesvári csatában való részt vételét és elestét. Tisztelettel adózzunk emlékének.

később a Pesti Hírlapot. Közben keményen politizált és bírálta a császárság intézményi rendszerét. 1849 április 14-én a debreceni országgyűlés kormányzó elnökké választotta. A szabadságharc leverése után emigrációba vonult és 1894 március 20-án, kilencven éves korában, Torinóban hunyt el. Halálának 115, valamint a szabadságharc leverésének 160. évfordulóján emlékezzünk a magyarság e hírneves egyéniségére.

években újabb nehéz helyzetbe kerültek a magyar vezetők, az osztrák titkosrendőrség zaklatásai felőrölték idegeiket, sokan abba hagyták a politizálást, vagy külföldre menekültek. Széchenyi tébolydába került, de az 1850-es évek elején visszanyerte szellemi frissességét, azonban további zaklatásoknak volt kitéve. 1860 április 8-án tisztázatlan körülmények között föbe lőtte magát.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

SZÓZAT

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, ó magyar;
Bölcsöd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt.

Itt küzdtenek honért a hősz
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozaak
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbaink
A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizsály után,
Meggfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzad bátran kiált:
"Egy ezredévnyi szenvedés
Kér éltet vagy halált!"

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat
Hiába sorvadoznak
Egy átoksúly alatt.

Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százvezrek ajakán.

Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet süllyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

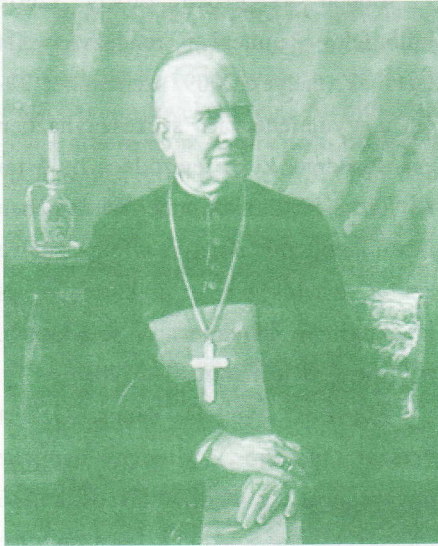
Légy híve rendületlenül
Hazádnak, ó magyar:
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

A Budát és Pestet összekötő Lánchíd

RÖV HÍR DR. JAKAB ANTAL

Hatzack-Lukácsovits Magda Alkotása

Születésének 100. Évfordulójára emlékezve a Gyulafehérvári Főegyházmegyei Hatóság valamennyi plébániáján ez év március 8-án a szentmiséken olvasták fel Dr. Jakubinyi György érsek körlevelét, amelyben méltatta nagy elődje szerepét az egyházmegye életében. Emlékére e hónap 12-13-án szülőfalujában, Kilyénfalván programsorozatot

szerveztek, amely során vándorkiállítás nyitottak a püspök életéről és bemutatták a Megalkuvás nélkül - Száz éve született Jakab Antal című életrajzi könyvet. Továbbá március 14-én, szombaton a gyulafehérvári székesegyházban mutatnak be ünnepi szentmisét Jakab Antal püspökért.

Életútja nem volt könnyű. Márton Áron püspök nyomába lépve, hasonlóan kellett megküzdenie azért, hogy egyházmegyei kormányzóként fenntartsa a hitéletet egyházmegyéjében. Az 1950-es évek elején letartóztatják, közel 13 évet ült börtönben, majd szabadulása után, mint falusi lelkész és paptanár működött, a teológián egyházjogot tanított. Eközben segítette püspökét az egyházkormányzásban, aki látva és tapasztalva tehetségét, nagy nehézségek és körülmények árán elérte segédpüspöki kinevezését. A püspökszentelésre 1972 február 13-án került sor, ezúttal Rómában, ahol a főszentelő az akkori pápa, maga VI. Pál volt, aki egyben gyulafehérvári segédpüspöknek nevezte ki. Márton Áron betegsége miatt 1976-tól az egyházmegye kormányzását végzi, majd 1980 április

2-án Erdély 80. püspökeként hivatalosan is átveszi az egyházmegye kormányzását nyugdíjazásáig.

De amint P. Szőke János könyvében írja „Sokan attól tartottak, hogy nem tud a nagy előd nyomdokába lépni. Lehetséges, hiszen Márton Áron csak egy volt. Egy azonban biztos: Jakab Antal átvette tőle a fáklyát.” Márton Áron temetésén búcsúbeszédet mondott, amelyet így fejezett be: „Elvesztettünk egy földi vezért és atyát, hogy a mennyben közbenjárót nyerjünk, aki Isten előtt kedves imádságával támogat további munkánkban és küzdelmünkben...”

Antal püspök közvetlen munkatársai, papjai jóságos, szerény, segítőkész embernek ismerték. A csíkdánfalvi Bara Ferenc plébános például, aki személyes titkára volt, kellemesen gondol vissza az együtt töltött időkre, idézve a püspök egyik kedvenc mondását, miszerint „a pap magányában az öröm, a jól végzett munka.” Jelszavát Szent Tamástól vette: „Én Uram, én Istenem.” Temetésén György érsekünk búcsúztatta.

N. Sz.

DR. ÉLTHES ENDRE

Az idősebb generáció bizonyára jól visszaemlékszik azokra az időkre, amikor felcsík egyetlen orvosa, Dr. Élthes Endre látta el a betegeket és gyógyított több nemzedéket. Szinte egész orvosi tevékenysége – néhány év kivételével - Karcfalvához fűződik, itt lakott családjával és több mint 45 éven keresztül gyakorolta orvosi hivatását. Születésének 117-ik évfordulóján érdemes feleleveníteni életútját.

1892 február 11-én született Gyimesbükkön. Orvosi tanulmányait Kolozsváron végezte de közben részt vett az első világháborúban az Osztrák-Magyar hadseregben, ahonnan csak 1918 végén térhetett haza. 1919 februárjában nevezik ki karcfalvi körorvosnak, ahol gyakorlatilag élete végéig, vagyis még nyugdíjba vonulása után is gyógyított. A második világháború kezdetén behívták katonának, ahol ugyancsak orvosi teendőket végzett, de fogságba esett, ahonnan 1945 július 5-én szabadult. Néhány nap múlva, vagyis július 17-én Csíkvármegye Főispánja a hozzá küldött levelében így

ír: „Tudomásul veszem hadifogságból való visszatérését, továbbá azt, hogy a csíkkarcfalvi körorvosi körzethez tartozó községek összlakosságának egyhangú óhaja és kívánsága szerint a csíkkarcfalvi körorvosi állásba visszatérve orvosi működését megkezdi.”

Amint látjuk, a fenti levélből is kitűnik, hogy a felcsíki lakosság közkedvelt orvosa volt és nemcsak belgyógyászként működött, de szükség esetén kisebb sebészeti beavatkozást és foghúzást is végzett. Egy ideig körorvosi munkája mellett a csíkmegyei főorvosi teendőket is ellátta. Érdemes megemlíteni, hogy ősi tusnádi nemes családból származott, akiknek saját családi címerük volt, amelyet leánya ma is ereklyeként őriz. Írásbeli hatósági elismerése és felhatalmazása volt a nemesi „Tusnádi” előnév viselésére, azonban ezt sosem használta és nem is kérkedett vele. Karcfalván nősült, első feleségétől egy fia, második feleségétől egy leánya született, aki Csíkszeredában él.

Életének 72-ik, második házasságának 17-ik évében 1964 január 26-án hunyt el. Síremléke a karcfalvi templom kerítésén belül, a sekrestye bejáratával szemben található.

N. Sz.

Húsvét–Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe – a kereszténység legnagyobb ünnepe. Szent Pál apostol arra tanít, hogy, ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiába való a mi hitünk.

Valóban így van. Hanincs feltámadás, akkor hiába való a templomba járás, az imádság, az áldozatvállalás, stb. Akkor annak van igaza, aki erőszakos, önző, aki mindent magának akar nem válogatva a módszerekben, mert – szerinte – nincs túlvilági élet.

Ez az ünnep másképp ünnep, mint pl. egy születésnap, amely a múltira irányul / az ünnevelt születésnapjára.

HÚSVÉTRA KÉSZÜLVE

Ha, élő hittel részt veszek és átélem a nagyheti és húsvéti szertartásokat, ugyanazokat a történeteket jeleníti meg és ugyanazokat a kegyelmeket közvetíti, mint akkor, amikor az Úr Jézus szenvedésével és feltámadásával megváltott bennünket.

Legnagyobb ünnepünk nem eszemiszom ünnep, hanem lelki ünnep. Ezért – elsősorban – lelkileg készülök rá. Anyaszentegyházunk az alábbi lehetőségeket ajánlja a lelki előkészületre:

1. Többet imádkozzunk. Ki-ki maga tudja milyen az imaélete. Ebben az időszakban többet és bensőségebben imádkozzunk.
2. Szentségekhez járulunk. Gyónunk és áldozunk.
3. Önmegtágadást végzünk. Lemondok olyasmiről, amit nagyon szeretek/édesség, ital, cigaretta, káromkodás, veszekedés stb. Megjegyzem: ez az önnevelés leghatásosabb és legeredményesebb módja.
4. Böjtölünk:
 - a. szigorú böjt: - Hamvazószerda és Nagypéntek
 - b. enyhített böjt: - Nagyböjt idő minden pénteke.

Főegyházmegyénk – Erdélyi Egyházmege – alapításának 1000-ik évfordulóját ünnepli.

Ebben az évben Erdély szerte különféle ünnepi rendezvényeket tartanak, melyek 2009. szeptember 29-én a gyulafehérvári székesegyházban csúcsoadnak ki és fejeződnek be. A mi egyházközségünkben ennek szellemében tartunk missziót, amelyre – felhasználva ezt a lehetőséget – a karcfalvi és jenőfalvi híveimet meghívom. A misszió ideje március 1-től április 4-ig.

Missziós atya: Ft. Jánosi Gellért varsági plébános. Minden nap az ünnepi mise és elmélkedés délután 6 órakor /18 óra/ kezdődik. A szentmise és elmélkedés előtt és alatt gyónási lehetőség. Idegen gyóntató is lesz. Külön kalágyóntatás nem lesz. Ez az előkészület eredménytelenné és fölöslegessé válik, ha a külsőségekre helyezem a hangsúlyt, és nem válok jobbá, bizakodóbbá a mai nehéz világban. Kívánok mindenkinek egy örömteljes kegyelmekben gazdag Húsvétot,

Farkas Árpád plébános.

DIÓHÉJBAN A VATIKÁN RÓL

A Vatikánvárosi Állam Olaszország fővárosában, Rómában levő, dél-európai mini állam. Államformája teokratikus monarchia. A római egyház fejének, a pápának a székhelye a Citta Leoninában, a Vatikáni palotában van, ahol közvetlen mellette a Szt. Péter székesegyház is található. Területe mindössze 0,44 négyzetkilométer, valójában kisebb a Margit-szigetnél.

Állandó lakossága 830 fő. Hivatalos nyelv: latin, olasz. Pénzneme: EUR.

A Vatikán nem egy egységes palota, hanem egy egész épülettömb. Húsz udvara és több mint kétszáz lépcsőfeljárója van.

A Szt. Péter-templom a világ összes templomai között a leghatalmasabb.

Építése kisebb-nagyobb megszakításokkal több évtizedig tartott, többször változtattak a terven, amíg elérte mai formáját. Az elkészült templomot 1626-ban VIII. Orbán

pápa szentelte fel. A templom díszítése csodálatos, a kupola magassága 132,5 m, átmérője 42 m. A kupola alatt látható a 29 m magas tabernákulum, ez alatt van Szt. Péter sírja.

A Vatikán 1929-ben lett önálló állam, miután Olaszország szerződésben elismerte a pápa szuverenitását a Vatikáni palota és annak kertjei felett. Vatikán állam az UNESCO védnöksége alatt áll. Saját vasútállomása, rádiója és újsága van.

A tőkés világ második legnagyobb valuta- és aranytartaléka a Vatikán birtokában van.

N. Sz.

RÖVIDEN A HITOKTATÁSRÓL...

A hitoktatás, a görög katekézis szó magyar megfelelője, meghatározás szerint a hívő keresztény életre vezető oktató-nevelő tevékenység. A hitoktatás célja a keresztény életre való rávezetés, a krisztusi értékrend elsajátítása: „Törekedni kell arra, hogy emlékezetünkbe és szívünkbe véssük mindazt, ami fontos az életre”. A hitre nevelésnek már a legszegényebb gyermekkorban meg kell kezdődnie. A szülők a gyermekeik első hitoktatói. Az ő küldetésük, hogy megtanítsák gyermekeiket imádkozni, az Egyházban élni. A kisgyermek élete első pillanatától megtapasztalja, hogy szülei szeretik, ezért feltétel nélkül bízik bennük, érzelmileg azonosul velük, és ösztönösen utánozza őket. A kisgyermek vallásos magatartása olyan, mint a családjáé. Ha a gyermek látja, hogy szülei rendszeresen imádkoznak, akkor ez természetessé válik számára, ő is megtanulja a leggyakoribb imádságokat. Ha a szülők rendszeresen járnak templomba, szentmisére, a gyermek is szívesen elmegy velük és testvéreivel. A tapasztalat szerint a gyerekek hamar megtanulják, hogy a szentmise közben csendben legyenek.

Nálunk a rendszeres katekézis az iskoláskor elején kezdődik meg a plébániai ill. az iskolai hitoktatás formájában. A legkisebekkel való foglalkozás célja elindítani őket a keresztény életbe, bevezetni őket a hit világába. Ebben a korban ismerkednek meg a gyerekek a vallási közösséggel, Jézussal, a Mennyei Atyával. Azért is szorgalmazzuk már első osztálytól kezdve, hogy heti rendszerességgel járjanak a gyerekek is szentmisére, hogy tapasztalják meg: nekik is helyük és szerepük van a közösségben.

Ekkor cselekvéseikben már tudatosak, meg tudják különböztetni a jót a rossztól, kezdik megérteni azt is, hogy Jézus iránti személyes szeretetüket tettekben, jócselekedetekben is kifejezhetik. A 9-10

éves korosztály már az elsőáldozásra készül a hitoktatás során. Ebben a korban már kialakul bennük az a képesség, hogy meg tudják ítélni saját tetteiket és rádöbbennek arra, hogy Isten szerető Atya, aki megbocsájt. Az lehet elsőáldozó, aki elsajátítja, megtanulja azokat az ismereteket, amelyekre szüksége van ahhoz, hogy rendszeres imádság által, a gyónás és szentáldozás által megerősödjön hitében, Jézus iránti szeretetében.

Az általános iskolai hitoktatás anyaga a további korosztályoknál a következőképpen alakul. A IV. osztályos gyerekek az ószövetségi történetek által

ismerkednek meg a Jézus előtti korról és annak eseményeivel, a zsidó nép történetével. V. osztályban a szentmise rendje, a szertartások sokszínűsége, az egyházi év ünnepeivel, ünnepköreivel való ismerkedés, a szentségek tanulmányozása, liturgiája képezik az elsajátítandó anyagot. A VI. osztályban ismét a parancsokról tanulunk, de immár érettebb fejjel és lelkiismerettel. Gyermekeinknek az iskolai évek során gyarapszanak a nyelvi, természettudományi ismereteik, matematikai tudásuk is sokat fejlődik.

Ezért elengedhetetlen, hogy hitbeli ismereteikben megrekedjenek egy elsőáldozó gyerek szintjén. VII. osztályban egyházunk történelmével ismerkednek a tanulók. Kiváló szentek példája, életútja megerősít abban, hogy merjük Jézust, az Atyát teljes énünkben

szeretni, követni. Végül a VIII. osztályos tananyag, mintegy összefoglalóként, hitünk alapigazságaival, hittételeivel ismerteti meg a tanulókat.

Az iskolai hitoktatás nem ér itt véget. Középiskolai tanulmányaik során a tanulók folytatják azt.

Az iskolai hitoktatás bevezetése sokakban azt a kérdést vetette fel, hogy miért van szükség a plébániai hitoktatásra is? A iskolai hitoktatás előnyei mellett hátrányokkal is bír. Ugyanis a kötelező tantárgyjellege miatt gyakran közömbösséget eredményezhet, lesüllyedhet egy bármilyen tantárgy szintjére. Sokakban azt a tévhitet alakíthatja ki, hogy ha tudja a hittant, akkor már vallásos.

A plébániai hitoktatás ezeket, a hiányosságokat hivatott kiküszöbölni: a közösséghez való tartozást, a liturgiába való bekapcsolódást szorgalmazza, erősíti. Mai túlterhelt világunkban nehéz a plusz órák, nyelvórák, sportedzések közepette időt szakítani erre is, pedig nagyon fontos lenne.

A nevelés akkor ér véget, amikor önneveléssé válik.

Kelemen Erzsébet

Sík Sándor: *Mindennevű IV.*

A múlt héten egy kisgyereken láttalak.
Guggoltál a sétatéren
És házakat építettél
Homokból és hulladékból.
Fölnéztél rám a földről
Hamiskás mosollyal:
„Látod, mit építetek?
Máskor mást építettem
Naprendszer és csiga-biga házat.
Építeni jó
Gyere, építsünk együtt.”
És én melléd telepedtem a földre
Te pedig megfogtad a kezem
És vezetted.
És betűket írtunk a homokba.

A MUNDÉR FARSANGJA

Farsang idején az a karneváli világszemlélet érvényesül, amely akkor vette kezdetét, amikor a király bolondja trónra ült, és a király a trón mellett restelkedve szípigott, mivel a bolond őt kifigurázta. A szerepcsere évente farsangkor, ha megtörténik, lazulnak a feszültségek, jót mulat mindenki. Mulat a pap, amikor az álpap prédikál, mulat a kántor, amikor az álkántor énekelni kezd (Dehogy hoztam bárányt, még a fehér nyi-ha-hát is elvették!); mulat az orvos, amikor az álorvos vérnyomást mér, vagy esetleg szívet ültet át. Illésnek ültet át szívet.

Farsang idején a vidám társaság olykor átvonul a szomszédos faluba, és ott viselkedik. Mindenki kacag, mulat azon, hogy az „álnokok” kifigurázzák azokat, akiknek a ruhájába bújtak. Honnan a ruha? Kikerült valahonnan, mert esetleg az illetékes újat vásárolt, újat varratott. A decemberi forradalom idején és után nyugdíjas milicisták és katonatisztek dobálták el hajdani, még egészen jó állapotban lévő mundérjaikat. Volt ott

nadrág, volt ott kabát és volt kereksapka is, így ha valaki „szerepcserére” vágyott akkoriban, egy-kettőre beöltözhetett... Egy gyergyói félnótás hetekig ezredesként vagy tábornokként mutogatta magát a megyeszékhelyen. Tele volt kitüntetésekkel a melle, mert a kitüntetések is vedresleg vitték le akkoriban a szemébe. Árpika – így hívták, ha jól emlékszem – mint egy latinamerikai puccsista tábornok jött-ment a városban, és nem sértette akkoriban a rendőrök, katonatisztek, a keretlegények önértétét. Tény, hogy aki egyenruhát akart akkoriban szerezni, könnyen, ingyen hozzájuthatott...

Egy dolgot viszont szögezzünk le: ha a székey egyenruhát szerzett, nem azért tette, mert ő „rendes rendőr” akart lenni, hanem azért, hogy a komájának és falustársainak tetszedjen. Amikor farsang idején árendőrnek öltözik be, és irányítani kezdi a forgalmat, a székey rendes rendőr nem akar lenni, csak árendőr.

De azt olykor megkeserüli. Mert mi történik? Farsang ideje van, mókázik az álpap, az álkántor, az álorvos és viselkedik az árendőr is, viszont a helyszínre érkezik a rendes román rendőr. És felhercse, amikor meglátja a székey árendőrt.

Aki csúfot úz az ő mesterségéből. Az is lehet, hogy az árendőr alkoholt fogyasztott.

De azt mégsem lehet eltérni, hogy leinti a rendes rendőrautót. Hogy

álljon félre. Hát hogyan hercse a rendes rendőr! Megtanítunk téged figurázni, székey testvér! Nem akarsz te rendes román rendőr lenni, viszont árendőröködöl, helytelenkedel, hát add csak ide a buletinedet, pajtás, megmutatjuk mi neked, hogy szabad-e csúfolkodni a mundérral! Kacag a pap, kacag a kántor, kacag az orvos, viszont a rendes rendőr nem reterál. Adok én neked bohóckodást, sületlenkedést, figurázást! Ne félj, megtanítalak én téged kesztyűbe dudálni, torkon furulyázni!

És a keretlegény rendet teremt. Azt lehetne, hogy kecskének öltözzél be, és kattogtassad az álkapcádat, és kolindáljál, de hogy merészelsz román rendőrnek öltöztél figurázni, amikor még felvételizni sem próbáltál soha! Te Zsiga!

Igen, a rendes rendőr az egyik csíki kisfaluban rendreutasította az árendőrt. Mondanunk sem kell, ő volt a nevetséges, és nem az, aki játszott, figurázott.

Annak idején a király el tudta nézni, viselni, hogy a bolond kifigurázza. Aztán visszaülhetett a trónjára, mert a bolondnak több esze volt annál, hogy a nagy felelősséggel járó szerepet végleg magára vállalja.

Szóval, én nem csodálkozom, ha a rendes rendőrökről annyi viccet mondanak! A székey ezért nem akar rendes rendőr lenni...

Ferenc Imre: Búcsúrepülés
Alutus Kiadó, Csíkszereda 2008

FARSANGOLOÁS NYUGDÍJAS MÓDRA

A Reménysugár nyugdíjas alapítvány tagjai az őszi közösségi munkák után „téli álmukból” felébredve újból kitétek magukért. Ezúttal nem a közmunkában jeleskedtek, hanem saját maguk szórakoztatására gyűltek össze február 22-én este, hogy méltó módon búcsúztassák a farsangot.

A vidám jelenetekkel tarkított összejövetelen mindenki jól érezte magát, nem hiányzott a tánc és mókázás sem. Ettől kedvet kapva a „női gárda” elhatározta, hogy március 9-én a Nők Napját is közösen ünneplik meg, természetesen férfiak nélkül.

Erre a „tettükre” sor is került, ahol vidámantöltöttékazestét. Nyugdíjasokról szólva érdemes még megemlíteni néhány őket érintő dolgot. Egy kormányrendelet értelmében a B-jelzésű gyógyszerlistán szereplő gyógyszerekre a 600 lejnél kevesebbel élő nyugdíjasok a gyógyszerek vásárlásánál 50 % helyett 90 %-os árkedvezményben részesülnek március 1-től.

Ez az összeg azonban nem haladhatja meg a 300 lejes referencia-ár összegét, és a kedvezményt biztosító receptre egyszerre legtöbb 3 fajta gyógyszert lehet felírni. Egy másik sürgősségi

kormányrendelet alapján április 1-től a garantált minimális szociális nyugdíj havonta 300 lej.

Azok, akik többféle nyugdíjat kapnak, azok összessége a mérvadó. Szociális nyugdíjban csak azok részesülhetnek, akiknek nyugdíjas minőségük van és a nyugdíj összege kisebb, mint 300 lej. Továbbá, ha minden jól megy a 2009-es évi állami költségvetésre vonatkozó törvény szerint ez év április 1-jétől a nyugdíjpont értéke 718,4 lej, október elsejétől pedig 732,8 lej lesz. Majd meglátjuk.

(N. Sz.)

VONZÓ CSATORNÁK

A minap János bácsi, a csíkszentdomokosi lófő székely azokról az esztendőkről beszélt, amikor ő, mint élmunkás, érdemeket szerezhett a Duna-csatorna építésénél. Úgy kezdődött, hogy takarította a sáncot a kapu előtt. Hanem ezt távolról figyelték valami illetékesek, s felismerték, hogy mennyire alkalmas ő a csatorna ásására. Az illetékesek egyébként már napok óta követték a mozgást a falu között, tetten akarták érni azokat az elemeket, akiknek a felbujtó amerikai imperialisták bizonyos üzeneteket küldözgetnek. Ezeket, az üzeneteket különben naponta többször is visszaverték, a falu között hangszórós kocsis térült-fordult, amelyből az alábbi felszólítás áradt:

-Dolgozó parasztok, ne hallgassatok az imperialistákra, lépjete be a kollektív gazdaságba!

Épp akkor ment el a hangszórós kocsis János bácsi kapuja előtt – meséli a lófő-, amikor a szomszéd megkérdezte tőle:

Szomszéd, ugye a felszegi suszter ordibált itt nekünk a mocskos szájával?

János bácsi a kérdésre nem valami helyes választ adott:

- Én azt hiszem, személyesen maga Sztálin Jóska ült az autóban, és ő járatta az ocsmányi pofáját.

Nos, a kerítés mögött hallgatózó fülesek ebben az elszólásban az osztályellenség megnyilatkozását vélték, és azt a következtetést vonták le, hogy a lófő nem érti az idők szavát.

Pár nap múlva ezért aztán megállt a fekete kocsis a lófő kapuja előtt, s János bácsit betuszkolták.

-Alapátot vigyem-e, vagy ottadnak? – kérdezte a lófő, amikor tudtára adták, hogy a Duna-csatornánál, a Fekete-tenger közelében fog tevékenykedni.

Aztán elmosolyodott, és így folytatta:

-Maguk tudják-e, hogy a Maros és az Olt is az én kaszálómon erednek? Azok is a Dunába, majd a Fekete-tengerbe igyekeznek, különböző irányba ugyan, de végül is oda lyukadnak ki... Azt hiszem, most velem is valami ilyesmi fog történni.

A két kalapos, lódenkabátos férfi akkor azt tanácsolta János bácsinak, hogy jobb lesz, ha befogja a pofáját, amit eddig is feleslegesen eleget járatott.

Az emlékező lófő székely a továbbiakban így emlékezett vissza a hajdani időkre:

- Ott a Duna-csatornánál testvéri egyetértésben dolgoztunk mi magyarok, románok és németek. Ott magas öntudattal ástunk le a mélybe, és forradalmi dalok ütemére fogtuk vállatára Dobrudzsa ősi román földjét, ahol a kommunizmus medrébe tereltük a vén Duna vizének egy részét.

Itt János bácsi szünetet tartott, s gondolatai visszatértek a jelenbe:

- Hanem lesz még folytatása annak a csatornaásásnak!

Maguk, akik a Tromf satirikus lapot írják, élén D. Kiss Jánossal, még ki fognak vetni valahol egy-két lapáttal... Mert a történelmi csatornaásást nem lehet abbahagyni...

Ferencz Imre írását közreadta
Németh Szilveszter

Vizsga a hittanórán

Milyen bünt követett el Ádám?
Évett a tiltott fa gyümölcséből.
Milyen büntetést kapott?
Feleségül kellett vennie Évát.

*

Szófogadatlan gyermek

Az édesanya veszekszik a fiával:
Én akármit mondok neked, az egyik
füleden be, a másikon ki!
Tehetek én róla, hogy két fülem van?

*

FÜLÖP LÁSZLÓ GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Az Egyeskő

Kétszékely felmászik az Egyeskő tetejére. Addig gyönyörködnek a csodálatos tájban, hogy az egyik megcsúszott és leesett.

Komám, megütötted-e magad? – kérdezi a másik.

Nem.

Hogy-hogy?

Még nem értem le!

*

Ellenőrző könyvecske

Vedd csak elő az ellenőrző könyvecskédet – mondja a fiának a szigorú apa.

Oda adtam a padtársamnak!

Miért?

Ijesztgetni akarja vele a szüleit.

*

Iskolakezdés

No, Pistike, hogy tetszik az iskola? – kérdezik otthon néhány napi tanulás után a gyermeket.

Ne is kérdezzétek! Mi oldjuk meg a feladatokat, és a tanító néni kapja érte a fizetést.

Nem késett sokat

Lihegve érkezik a bácsi az állomásra.

Mennyi ideje ment el a vonat?

Fél perce – felelik.

Hát akkor nem is késtem sokat.

A székely bácsi és a fa

A székely és a fia fát vágnak az erdőben. Egyszer csak megszólal a fiú:

Isten magával édesapám.

Miért, mész valahová?

Nem, csak maga felé dől a fa.

KURUTTY

A **KURUTTY** általános műveltségi vetélkedő kisiskolás tanulók számára, hat műveltségi területen, tizenkét témakörben: állatvilág, matematika, anyanyelv, idegen nyelv, művészet, ügyességi próba stb. Négytagú csapatok jelentkezhetnek, minden csapatban részt kell veyen egy I., II., III. és IV. osztályos tanuló. A vetélkedőt a csíkszentdomokosi 3-as számú Elemi Iskola kezdeményezte és szervezi 1999 óta. 2001-től a vetélkedő országos szintűvé fejlődött, évről évre egyre több tanulót és tanítót von maga köré. A gyerekek körében végzett felmérés alapján, a résztvevők 16%-a nagyon jónak, 80%-a pedig szupernek minősítette. (2006-os adatok alapján)

Minden iskola aktívan részt vesz a vetélkedő feladványainak összeállításában, csapatmunkára épül mind a tanulók, mind a pedagógusok részéről, nem a tananyagot méri, hanem a kialakított képességeket. A Kuruttyban csak arról van szó, ami a gyerekeket igazán érdekli. A vetélkedőn résztvevő mindenik tanuló véleménye, legkedveltebb témaköre a pedagógusok tapasztalataival összevetve kerül a Kurutty-programba. Évente közel 500 lelkes pedagógus részvételével az

intellektuális tudás mellett a gyakorlatias tudást igyekeznek átadni az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés és személyiségfejlesztés összhangjában. A vetélkedő indulása óta mindig más és más témák képezik a vetélkedő anyagát. Néhány példa az utóbbi évekből: Honfoglalás; Itthon Erdélyben, Otthon Európában; Híres magyarok; Mesék, mondák; Gyermekversek; Európa állatai, Szülőföldünk állatai; Víz, levegő, környezetünk, Az erdő, Esélyt a Földnek!, Háziállatok jelszó határozza meg a vetélkedő immár hagyományossá vált témaköreit.

Idén, március 7-én a csíkjenőfalvi Kultúrotthon adott otthont a versenynek, a szervező a Jenőfalvi iskola, ahova 11 csapat nevezett be. Részt vettek a szépvízi, delnei, göröcsfalvi, madarasi, domokosi, karcfalvi és jenőfalvi csapatok. A karcfalvi csapat „Mártonfiak” névvel indul, a csapat tagjai pedig: az I. osztályos Vizi Bálint, a II. osztályos Ambrus Hanna, a III. osztályos Szilvási Botond és a IV. osztályos Antal Máté. Jenőfalváról két csapat vett részt, a Borókák tagjai: az I. osztályos Szabó Dávid, a II. osztályos Katona Andrea, a III. osztályos Ábrahám Sára és a IV. osztályos Sándor Réka. A Székaszó csa-

pat tagjai: az I. osztályos Jéré Alpár, a II. osztályos Kosza Szilvia, a III. osztályos Szopos Réka és a IV. osztályos Ágoston Beáta. A verseny nem jöhetne létre a szülők segítségével és a támogatók nélkül.

A verseny elbírálását egy öttagú zsűri végezte, viszont senki sem távozott üres kézzel, mert mindenki emléklapot, könyv- és játékjutalmat kapott. A felkészítő tanárok is ajándékban részesültek. A kiértékelés ideje alatt fellépett a helyi fűvőzenekar is.

„A Kurutty egy nagy játék, felfedezés tele izgalmakkal!” ... így foglalható össze egy mondatban a vetélkedő lényege.

Lukács Ilona tanítónő kollégái nevében is megköszöni a Kurutty vetélkedőben nyújtott támogatásukat a következőknek: Tercs és Larix Közbirtokosságok, Vegyke, Silex, Macalik Ernő, Emaiz üzletek, Nagy Erika és Fülöp Hajnal virágüzlete, Polgármesteri Hivatal, Plébánia Hivatal, Diesel depan, Viola és Órangyal gyógyszertárak, Caritas, Kedves Eszter, a Nagybaldogasszony Egyesület.

Továbbá köszönetet mond a Bitykó fűvőzenekarnak fellépésükért és nem utolsósorban minden jenőfalvi szülőnek, a nyújtott segítségért.

RÉGI KALENDÁRIUMOKBÓL TALLÓZVA

(Szólások, mondások)

Nem lehet vele gyalog beszélni = nagyon elbizakodott lett.

Karcsú, mint a gyapjúzsák = ugyancsak kövér.

Megrúgja a gyöpöt = meglép, meglóg valahonnan, elhordja az irháját.

A jó gyermeknek már a szó is verés = a jó gyermeket nem kell megverni, ért az a szóból is.

Árva, mint a gólya = nincs senkije, teljesen egyedül áll.

Feszít, mint két garas = nevenségesen büszke, öntelt.

Beleszakad a gatyamadzag = meglepetésében elhallgat, belesül a mondani-valójába.

Nem galambkosár a világ = elég tág a világ, megél benne az ember akárhol.

Nincs a gallérjához varrva = nem kell állandóan együtt lennie vele, könnyen el lehet nélküle.

Összesúgnak, mint a gyergyói lovak = összedugják a fejüket.

Nyalja, mint a bárány a kést = ellenségének hízeleg.

Üres beggyel kukorékol = nincs pénze, mégis hangoskodik, hengec.

Azt is tudja hányat tojt a tyúkja = nevenségesen tudálékos, mindenbe beleszól, úgy tesz, mintha mindenhez értene.

Könnnyű más bőréből széles szíjat vágni = nem nehéz másoknak bajt okozni. Örül, mint a cinege a tökmagnak = nagyon örül valami apróságnak.

NÉHÁNY HASZNOS TANÁCS

Szebb, jobb és vitamin dúsabb lesz a húslevesünk, ha egy sárgarépat (murkot) lereszelünk, kevés olajon megpároljuk, majd a húslével felforraljuk. Ha már szép sárga, a leveshez öntjük.

Ha a megsütött hús már szép piros, de még nem puha, locsoljuk meg egy-két kanál ecettel. Ennek hatására a kötőszövet rostjai megduzzadnak és a hús

hamarosan megpuhul. Ha bármit sütünk alufóliában, ügyeljünk arra, hogy ne legyen túl szoros, mert a meleg levegő szétfeszítheti.

Ha alufóliával fődjük le az ételt, sokáig meleg marad, de megbőrösödik. Szúrjunk rá ezért néhány lyukat, hogy a gőz elillanjon.

Ha nincs otthon tojás, a darált húsból nyers burgonyát reszelhetünk, keményítője összetartja a húst.

Ha a fűszereknek csak az aromáját akarjuk ízesítésre felhasználni, tegyük teatojásba, és lógassuk bele a fővő ételbe. A kiszáradt mustárt élvezhetővé tehetjük néhány csepp ecettel és kevés cukorral.

ALVÁSZAVAR

A téma aktualitását jelzi az is, hogy egyre többen küszködnek alvászavarral, hogy hányan, arról pontos kimutatás nincsen. Saját tapasztalatom szerint a rendelőmbé betérők közül kb. minden 8-10 paciens valamilyen készítményt felirat stressz oldására, alvás zavarra.

A normális alvás során öt-hat átlagosan 90 percig tartó ciklus ismétlődik. Egy-egy ciklus négy stádiumból áll, szendergés, felszínes, közepes és mély alvás és az úgynevezett REM- szakaszból áll, ez utóbbit az álom és bizonyos vegetatív jelenségek, pulzus, légzésváltozás jellemez. Az alvászavarok közé nemcsak az álmatlanság – insomni tartozik, hanem számos más elalvási, átalvási, ébredési probléma is. Szubjektív formája például a rémálom. Orrlégzés hiánya esetén óránként 5-6 esetben légzéskimaradás következtében felébredés, vagy nyugtalan alvás krónikus oxigén hiányos állapothoz vezet, ami tovább rontja az alvás minőséget. Külső

tényezők is megzavarhatják az alvást, mint például a normális alvás-ébredés /diurnális ritmus/ megszakító éjszakai munka, a több időzónát átívelő utazás. Bizonyos betegségek kísérő tünete lehet az alvászavar pl. depresszió, alkohol betegek valamint bizonyos gyógyszerek, pl. egyes vérnyomáscsökkentők, hormon készítmények is alvászavart okozhatnak. Már az elején le kell szögezni, hogy az alvászavarra az altató nem a legjobb megoldás.

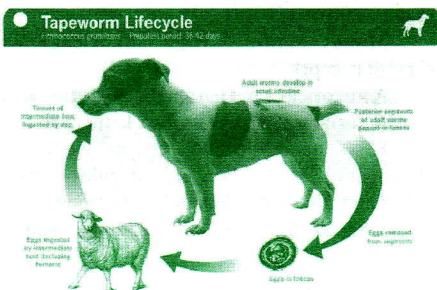
Az alvászavar a szervezet vészjelzése, amellyel a psziché túlterheltségére próbálja felhívni a figyelmet. Nőknél gyakoribb, a kor előrehaladtával gyakoribbá válik mindkét nemnél. Bizonyított tény, hogy a korunkra jellemző rohanás, túlterheltség sokkal inkább érinti a nőket, hiszen munkahely, család, egyaránt helyt kell álljanak, másként a női szervezet sajátosságai, pl. menstruáció idején a nők egy része nyugtalanabban alszik.

A terhes nők alvás igénye nagyobb, mintha bölcs előrelátással fel akarna készülni a szülést követő kimerítő álmatlan éjszakákra. A menopauza beköszöntésével csökken a hosszú alvászakaszok száma, helyükbe éber szakaszok lépnek. A szorongás, félelem, megakadályozzák az ellazulást, ami az elalvás elsőrendű feltétele. Ilyenkorenek a problémának a kezelése az elsőrendű. Már őseink is tudták melyek azok a táplálékok és gyógynövények, amelyek elősegítik, vagy éppen akadályozzák az alvást. Altató hatású pl. a citromfű, levendula, macskagyökér, bizonyos keverékek gyógynövényboltokban található.

A gyógyszeripar sem tétlenkedett, az évek folyamán egyre hatékonyabb altató tablettákat fejlesztett ki, amihez azonban csak orvosi javallatra szabad nyúlni.

Dr. Waczel Attila

AZ ECHINOCOCCOSIS, VAGY AHOGY FELÉNK MONDJÁK KUTYAFÉREG

Így fertőződhetünk meg mi is

Bizonyára mindenki látott már olyan disznó, juh, szarvasmarha vagy más állat májat, amelyen nagy fehér hólyagok ékeskednek. (összetévesztendő a tuberkulózis esetén látható gümőkkel, ám ott sajtszerű elhalt szövettörmelék, a szélirészenpediggyulladáshoz besűrűsödés látható.) Ezek a ciszták nem másak, mint a kutya, róka, farkas vékonybelében élősködő *Echinococcus granulosus* és *Echinococcus multilocularis* lárvái.

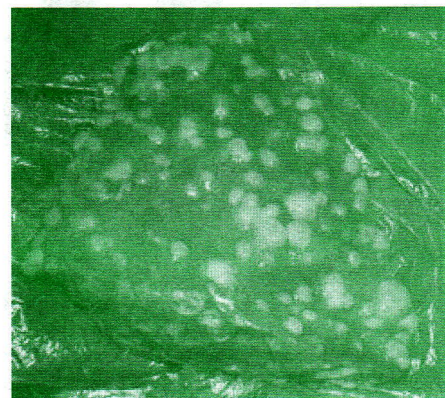
A fertőzött kutyák székletével a peték a szabadba jutnak, ahonnan az állatok a növények útján, lenyelik azokat. Az ember ugyanígy fertőződik meg, mosatlan zöldségek, szennyezett víz, fertőzött állatok szőrénél lenyelésével. Különösen veszélyeztetettek a kezeletlen

kutyák környezetében élő emberek és állatok egyaránt. A peték a külvilágban akár egy évig is élnek. Az ember vagy az állatok belébe jutva, a petékből kikelnek a lárvák, átfúródnak a bélfalon, majd a véráramba jutva szétszóródnak a szervezetben, elsősorban a májba, tüdőbe, csontokba vagy akár az agyba jutnak. Itt a láva cisztát alkot (ezek azok a bizonyos hólyagok, amiket már említettem).

Ha a fertőzött állatok szerveit ismét a kutyáknak adjuk, főleg anélkül, hogy jól megfőznénk őket, a kör folytatódik a kutya ismét fertőzött lesz, tovább üríti a petéket, az ember és a többi állat ismét fertőzésnek lesz kitéve.

Az első panaszok csak évekkel a fertőzés után jelentkeznek, pl. májnagyobbodás, étvágytalanság, sárgaság, köhögés, a hólyagok megrepedése esetén pedig súlyos allergiás válasz léphet fel. A betegség vérvizsgálat, ultrahang, röntgen, ct segítségével ma már könnyen kimutatható.

Kezelése nehéz, többnyire sebészeti úton, az *Echinococcus* ciszta eltávolításával, vagy a ciszta lecsapolásával történik. A drága gyógyszeres kezelés hosszú ideig tart,

Fertőzött máj

akár egy életen át is. A fő gond a betegség felismerése, a tünetek jelentkezése után pedig elkéstem, műteni már nem lehet. A ciszták előzönlük az egész szervezetet, olyan akár a rák.

A megelőzést a gyümölcsök, zöldségek alapos megmosása, a kutyákkal való érintkezés utáni kézmosás jelenti. Ugyanakkor alapvető a kutyák rendszeres féregtelenítése, ami felnőtt kutyák esetében évi 2-4 alkalmat jelent, kölyökkutyáknál pedig 3 hetente ajánlatos egy „gilisztahajtás”.

Antal Lilla

TAVASZI „SALÁTÁK”

Arra, hogy őseink miként éltek, laktak, táplálkoztak, régészeti leletekből következtethetünk. Az írásbeliség óta e téren is pontosabb ismereteink vannak.

Hogy mit ettek őseink? Többnyire növényi részeket, gerinctelen állatokat, szerencse esetén vadász- és halászszákmányt.

Táplálkozási szokásaink nagyon sokat változtak és változnak ma is. Egész sor elmélet, szokás és sok esetben szélsőséges hóbort alakult ki az egészséges táplálkozással kapcsolatosan. Amióta a média rátelepedett életünkre, már alig lehet tájékozódni a témában. Sajnos, a reklám nem az egészséget szolgálja, hanem bizonyos körök anyagi érdekeit.

Mint mindenben, az egészséges táplál-

kozásban is vannak örökérvényű igazságok. Többek között az, hogy a táplálék egészségre gyakorolt áldásos hatását nem az ár határozza meg.

Főleg a falun élő embereknek, nemcsak a kertben termesztett növények és a nevelt állatok jelentették a megélhetést. A szabad természet kínálta táplálékokat is bőven fogyasztották. Ez napjainkra szinte teljesen feledésbe ment, egyre kevesebben igazodnak el a természet gazdag kincsestárában. Egy egész sor tápnövény használata már csak emlék, pedig ha tudnánk, akkor ... Próbáljuk feleleveníteni azokat.

Salátaboglárka. Nedves réteken, kertekben tömegesen, nálunk szórványosan fordul elő. Fényes leveleit szedjük és azokból, akár a kerti salátából, levest (öntött salátát) készíthetünk.

Gyermekláncfű (pitypang, cukéria) Környékünkön talán a leggyakoribb növényfaj. A még nagyon zsenge (kb.5 cm. hosszúságú) leveleket gyűjtjük. Elkészíthető a salátaboglárkához hasonlóan. A nyersen felaprózott levelekből majonézzal keverve, sóval, borssal, citromlével ízesítve különleges zöldségsaláta készíthető.

Martilapu. Előfordulására neve utal. Omladékos lejtőkön, agyagos vízfolyásokban nő. Virágzata a legkorábban megjelenő tavaszvirág. Sokszögű, bőrszerű levelei később jelen-

nek meg. A szalagra vágott leveleket rizsszel, őrölt hússal keverve készül rakott káposztaszterű étel. Moldvában gyakran láthatunk parasztházak tornácán szárított martilapu levélfüzérek. Feláztatás után úgy használják, mint nálunk a töltött káposztában a káposztaleveleket.

Sóska. A tavasz első napugara kicsalja a gyermekeket a rétre. Az izgalmas labdajáték szünetében, a gyepen elheverve, szívesen fogyasztják a sósi leveleit. A zsenge levelekből szakszerűen készített sóskaleves vagy főzelék valóságos tavaszi gasztronómiai élmény.

Komló. Inkább a sörgyártás alapanyagaként ismert. Az indaszerűen kapaszkodó, zsenge hajtásokból, a zöldpaszuly-leves receptjét követve készíthetjük el.

Csalán. Értékénél fogva, az első hely illetné meg. Nagyon zsenge, néhány cm.-es hajtását gyűjtik. Készülhet belőle csalánleves. Az alig meglobbasztott hajtásokat mixerrelve, tejföllel keverve, fokhagymával, sóval ízesítve, tükörtojás, bundás kenyér, akár bécsi ízeslet körítésé-
ként tálalhatjuk.

Macalik Ernő

HAGYOMÁNYOS BÖJTI ÉTELEINK

A magyar és az európai keresztény hagyományban az egész húsvéti ünnepkör során kiemelt jelentőséget kapnak az ünnep egyes szakai alatt fogyasztott ételféleségek. A hamvazószerdától Húsvét vasárnapjáig tartó 40 napos böjt már a 7. századtól szokás, sőt 1091-ben II. Orbán pápa még törvénybe is iktatta. Általában katolikusok nem is oly rég sok helyen valóban be is tartották ezt a szigorú böjtöt, amelynek fegyelme csupán az elmúlt évszázadban lazult meg többek között a hivatalos enyhítések következtében, s a nagyhétre, illetve nagypéntekre korlátozódott az időtartama. A protestánsok csak a nagypénteki böjtöt tartották, de azt nagyon következetesen. A régi időkben a böjti napokon csak kenyeret, sőt és száraz növényi eledeleket volt szabad enni és csak egyszer ehettek napjában. A 19. század végén még voltak olyan paraszti közösségek, amelyek a halat nem számítva csak növényi táplálékot vettek magukhoz. Sok helyen böjt alatt még tejneműt sem fogyasztottak. Nem zsírral, hanem olajjal főztek, s előfordult, hogy a böjtös eledelék számára külön edényeket használtak.

A 17. században a böjt kérdésében nagy vita támadt a franciskánusok és jezsuiták között. A franciskánus barátok a régi tilalom szerint húst, tojást és tejneműt sem fogyasztottak, míg a jezsuiták azt tartották, hogy a böjti napokon is szabad tojást és tejféléket fogyasztani. A vita odáig fajult, hogy a kérdés a római Congregatio de propaganda fide elé került, amely ugyan a barátok hagyományos értelmezésével értett egyet, azonban mégis engedélyezte a könnyítést. A folytonos könnyítésekkel (tej, túró, vaj, tojás) a parasztság sem élt, szinte a 19. század végéig csak halat és növényféléket fogyasztott.

A magyar népi konyhának tájegységenként különböző jellegzetes böjti ételeit ismerjük. Lássunk néhány példát a böjti étrendre.

Egyes vidékeken nagypéntek délben rántottlevest és kifőtt tésztát, vacsorára tejet, aludtejet, túrókat fogyasztottak, vagy a tojásos, tejes ételek és a tésztafélék mellett vadsóskát, gombát is gyakran főztek. Nagycsütörtökön a legtöbb családban valamilyen zöldfőzeléket ettek tojás feltéttel. Nagypénteken olajos pityókát, halat ettek. Finom böjti vacsora volt még a csírás bab és a szaladós. Országszerte elterjedt böjti étel volt a bableves, tojásleves, rántás nélküli krumplileves és a főtt tészták, ezek közül is a mákostészta. Régi ételreceptekből tallózza

Aszaltszilva-leves

A megmosott, gőzön megpuhított, magozott szilvát 3-4 darabra vágva vízben puhára főzzük, egy darabka fahéjat is teszünk a főzőlébe. Ha a szilva megfőtt, levét tejföllel behabarjuk, sóval, cukorral ízesítve fogyasztjuk.

Ugyanígy készítjük aszalt meggyből és aszalt cseresznyéből is.

Mákos hajdina, vagy kukoricagánica (őrségi recept)

A kukorica- vagy hajdinalisztet forró vízbe szórva főzőkanállal kavargatva keményre főzzük. Főzés után kissé hűlni hagyjuk, egy tálban ellapogatjuk és mindkét oldalát cukros, vagy cukor nélküli törött mákban meghempergetjük. Tányérba rakva mézzel, vagy anélkül tálaljuk.

Őrségi babsaláta

40 dkg zemes babot előző este beáztatunk, 2 fej vöröshagymát apróra vágunk és 1 gerezd fokhagymát összezúzunk. Másnap a babot hideg vízben sóval, babérlevéllel puhára főzzük, lehűtjük és kevés főzőlével együtt egy tálba rakjuk. 1 dl tökmagolajból, 1 dl borecetből, a hagymából, fokhagymából kevés vízzel salátaöntetet készítünk, amelyet sóval és kevés fehér borssal ízesítünk. Ezzel öntjük le a babot. Néhány óras állás után hidegen tálaljuk.

Szaladós (rábaközi csíramalé)

A búzát, vagy rozsot nyáron az ágy alá tett tekőn állandóan locsolgatták, így az 3-4 nap alatt kicsírázott. Utána ponyván megszáradították és zacskóba rakva eltették. Télen a malomban megdaráltatták. Amikor sütni akartak, a szükséges mennyiséget vajdingerba rakták, forró vizet öntöttek rá, hígva feleresztették, 3-4 órára a dunyha alá rakták, jól letakarták, s így olyan édes lett mint a méz. Kevés vizet öntöttek a cserépepsibe, bele 3 ujjnyi vastagon a masszát és kemencében, rendszerint a kenyérsütés mellett szép pirosra sütötték.

BÖNGÉSZDE

Az Új Magyar Szó ez év január 30.-i számának családi mellékletében (2009 január 31 – február 1), amelyet Bércesi Tünde szerkeszt *Életmód* címmel, egy érdekes írást találtunk Dr. Györi György belgyógyász szakorvos aláírásával, az IZOMGÖRCSESZAKORVOSI TÁRSALGÓ keletkezésével kapcsolatban. Tekintettel arra, hogy községünkben is több embernél előfordul ez a jelenség, érdemesnek tartjuk lapunkban is közreadni és idézni egy-egy fontosabb részletet az említett szakorvos írásából.

„Az izomgörcs egy vagy több izomnak hosszabb-rövidebb időn át tartó, többé-kevésbé nagyfokú és fájdalommal járó összehúzódása... Szinte mindenki életében előfordul a lábikragörcs vagy a lábfejtöredék... de persze a kar, a comb, sőt akár a tarkó is begörcsölhet. Begörcsölés esetén izomlazító tornagyakorlatokat érdemes végezni. Lábikragörcsnél például a láb ujjait felfelé kell húzni erősen, de az is segíthet, ha kemény talajra áll. Segíthet még a vádli és a talp erőteljes masszírozása. A lazító meleg zuhanyt is érdemes kipróbálni... A görcshajlam táplálék kiegészítővel, ásványi anyag-pótló tablettákkal is csökkenthető. Kálium- és magnéziumtabletta szedésével érdemes próbálkozni. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy esetleg vérkeringési zavar áll a görcshajlam hátterében... A lábak görcsét a lúdtalp is okozhatja. A lúdtalpbetét akár teljesen meg is szüntetheti a kellemetlen tüneteket. A lábikragörcs gyakran a visszérbetegség tünete.”

*

A Hargita Népe 2009 február 17-i számában Barabás István „Az élet fonákja” rovatában a farsangi étkezésekkel kapcsolatos dolgokat említi, idézve régi szerzőket. Többek között az 1857-ben megjelent *Pesti művelt társalgó* című illemtankönyvet említi, amely külön fejezetet szentel az asztalülésnek, s amit írja, ebből ma is okulhatunk: „Miután húst, szószt szedtünk a tálból, a kanalat anélkül tegyük vissza, hogy azt lenyalnók; asztal fölött ne rendezgessük hajunkat, ruhánkat, fejünkkel ne hajoljunk más tányérja fölé; süteményt ne tegyünk el a zsebünkbe. Neveletlenségre vall, ha valaki ujjával szabadítja ki valamely megakadt ételdarabot a fogai közül; nem szabad a levest szörpölni s közben még beszélni is stb.”

TUDJA-E, HOGY

A brassói Fekete templom, amely 1385 és 1476 között épült, egy középkori tűzvész megrongálta, falait a füst befeketítette. Innen a neve.

*

Görögországban az akropoliszok kezdetben egyszerű lakóépületek voltak, később templomok, istenek lakhelyei lettek. Az akropoliszok közül az egyik leghíresebb az athéni akropolisz, ókori fellelő, amely a város legmagasabb részén található és Periklész korában épült ki ma ismert formájában.

*

Bazilikának eredetileg az oszlopsorokkal három hajóra osztott római kereskedőcsarnokot nevezték. Egyes keresztény templomokat azért

neveztek így, mert kezdetben a tömeges keresztény szertartásoknak nem volt más helyiség és az istentiszteletet ezekben, a nagyméretű csarnokokban végezték.

*

A kínai Nagy fal építését az i.e. III. században Csin Si-Huang –Ti császár rendelte el védekezésül a Kínát északról fenyegető mongol törzsek ellen. A századok folyamán azután többször is újjáépítették. Jelenlegi formájában a Ming dinasztia (XIV-XVII sz.) óta áll. A fal hossza 3000 km, magassága 10 m, szélessége 6-12 m.

*

A párizsi Eiffel torony 300 m magas és az 1889-es világkiállításra készült.

VASÚTI MENETREND

Vonat száma	Csíkszereda	Karcfalva	Gyergyószentmiklós
4501	6:27	7:02	7:47
4503	8:17	8:54	Domokos 9:02
4011	13:53	14:24	15:12
4013	15:30	15:58	16:49
4015	18:32	19:16	20:12
4507	23:39	0:17	1:14
Vonat száma	Gyergyószentmiklós	Karcfalva	Csíkszereda
4504	4:58	5:55	6:25
4012	7:18	8:15	8:45
4506	Domokos 12:47	12:55	13:24
4014	14:20	15:14	15:52
4016	18:50	19:36	20:14
4018	20:56	21:48	22:16

RENDEZVÉNYEK KARCFALVA KÖZSÉGBEN MÁRCIUS 15-ÉN

11,00 Ünnepi szentmise

12,00 Ünnepi koszorúzás és kultúrprogram a karcfalvi és jenőfalvi kopjafáknál. Fellép a Karcfalvi-Jenőfalvi gyerek-fúvószenekar, valamint ünnepi szavaltatok és énekek hangzanak el a helyi Mártonffy György általános iskola tanulóinak előadásában.

A GYÓGYSZERTÁRAK NYITÁSI PROGRAMJA:

Órangyal Gyógyszertár az egészségügyi kör épületében:
Naponta: 8-16 óráig
Szombaton: 10-13 óráig.

Viola Gyógyszertár (átköltözött a Nagy Gergely féle épületbe):
Naponta: 8-16 óráig
Szombaton: 9-14 óráig.

FELHÍVÁS

A gyümölcsfák tavaszi permetezését, lemosását vállalja a csíkmadarasi Garden-Projekt KFT. március-április hónapban. 1 db. fa permetezése 2-5 lej között van, a fa nagyságától függően. Érdeklődni a 0720-110888- as telefonszámon lehet.

SUDOKU

1				6	8		5	2
	4			2		6		3
	9	2	3	5			8	7
		4	1	8		3	9	
	2			3		5		
3	1			7	5			
9	7			3			6	
		5		1		7		
	6		8	9		1	4	

A Sudoku egy olyan négyzet, amelyben 81 mező van, kilenc vízszintes, kilenc pedig függőleges sorban. Ezenkívül a négyzet még fel van osztva kilenc kisebb négyzetre, amelyek – véletlenszerűen elosztva – 1-től 9-ig terjedő számokat kapnak. A számokat az üresen maradt kockákba kell elhelyezni 1-től 9-ig úgy, hogy kétszer ugyanaz a szám egyetlen vízszintes, egyetlen függőleges sorban, illetve egyetlen 3 x 3-as kis négyzetben sem szerepelhet.

Készítette: Kozma Anna

KÖSZÖNTŐ

A nők napja alkalmából utólag is szeretettel köszöntjük női olvasóinkat!

A székaszó szerkesztői

REJTVÉNY

				HUTYALAK ↓				ZOISZÓ ↓
		NEMZETKÖZI NYOMDO IRODA ↓	HENGYANYAG NEM ALL ↓					
	ERZEKESERV →				HARAP HAR BECC ↓			
NYILÁSCÁRO →						NULLA ↓		NEM IS SZÓRÓZ ↓
	DEREKPÁNT ↓		LÁT ↓				TÁBORILAK ↓	
		GYAKORLÁS AJANDEK ↓						
AZ ILLETŐVEL →					HEVESEN →			
	BATORHODIK ↓				NEM ITT →			
					FED ↓			
APU GEBJE →						KEREK BETŰ ↓		HANGSZER (VIRÁG IS) ↓
BETŰ HIEJTVE →			VISSZA LATINUL →					
FESZÍTŐ →			SERTETLENŰL →					
TESTRESC →					RUHADARAB ↓	JÓ TAMÁS ↓	BETŐRŐ ↓	
ROMEMBER ↓								
		INJANO ↓						
		BEJESZVE ↓						
SZEMELYES NEVIMAS →			...JOHN, EN ↓					
	HAPASCHODÓ SCAR →					SHALAHANG ↓		
	TARTÓ →					TÖRLŐGUMI ↓		FERFINEV ↓
	HÜZŐÓTER →							
	TETÉN →							
	MONTE CRISTO BŐRTÖNE ↓	A + FIU BEC. RITVA ROM. ↓					CSACSI HANG ↓	
JEGYZETEL →			SIMON ROBI →					
MAGAS NÖVENY →			IONNYHAI BÜTÖR-DARAB →					
	NAPSCAK →							

1848

Megfejtés a PÁLFY-HÁZ földszintjén levő nyomda neve, ahol kinyomtatták a 12 pontba szedett „MIT KÍVÁN A MAGYAR NEMZET”-et és a „NEMZETI DAL”-t.

Megj: a hosszú és rövid magánhangzók között nem tettünk különbséget.

Készítette: Kémenes Sándor

Szerkesztők:

Szabó Kázmér

Szőcs László

Németh Szilveszter

A nyomdai munkálatok az Alutus Rt. nyomdában készültek